

Avdelning
Utvärderingsavdelningen
Handläggare
Stella Annani
08-563 085 69
stella.annani@uka.se

Rektor vid Göteborgs universitet

Kvalitetsutvärdering av musikalisk gestaltning - forskarnivå

Beslut

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) beslutar att ge det samlade omdömet hög kvalitet för utbildning på forskarnivå som leder till konstnärlig respektive filosofie licentiatexamen och doktorsexamen i musikalisk gestaltning vid Göteborgs universitet universitet.

Ärendets hantering

UKÄ har under 2015 och 2016 genomfört en pilotomgång av kvalitetsutvärdering av ett urval utbildningar på forskarnivå. I enlighet med uppdraget från regeringen har utvärderingen utgått från de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100). Till de utbildningar som utvärderas hör utbildning på forskarnivå i musikalisk gestaltning vid Göteborgs universitet.

Pilotomgången har haft som syfte att pröva och utveckla UKÄ:s metod för utvärdering av utbildning på forskarnivå. Utbildningar som i utvärderingen har visat kvalitetsbrister kommer att utvärderas på nytt i den ordinarie omgången av utbildningsutvärderingar. Utbildningar som får omdömet hög kvalitet i pilotomgången räknas däremot som färdigutvärderade och kommer inte att omfattas av den ordinarie omgången av utbildningsutvärderingar.

För granskningen har UKÄ efter ett nomineringsförfarande utsett en bedömaregrupp bestående av ämnesexperter, doktorand- och arbetslivsföreträdare. Vid rekrytering av bedömare har jävsförhållanden beaktats.

Underlag för bedömningarna har varit de självvärderingar (med bilagor) som utarbetats av lärosätet utifrån den självvärderingsmall med frågor som UKÄ tillhandahållit, den allmänna studieplanen för respektive utbildning på forskarnivå och individuella

studieplaner för doktoranderna vid respektive utbildning. Intervjuer har också genomförts med representanter för lärosätet och doktorander vid utbildningen.

Utifrån underlagen har bedömargruppen gjort en preliminär bedömning av respektive utbildnings kvalitet med hänsyn till doktorandernas uppfyllelse av utvalda examensmål, forskarutbildningsmiljöns omfattning och kvalitet och lärosätets interna kvalitetsarbete. Utbildningarna har också granskats ur ett doktorand- och ett arbetslivsperspektiv. I bedömargruppens preliminära yttranden gavs även ett samlat omdöme för respektive utbildning.

UKÄ skickade de preliminära yttrandena till lärosätet för att ge det möjlighet att korrigera faktafel eller rätta till eventuella missförstånd från UKÄ:s sida. Lärosätet lämnade därefter vissa synpunkter som bedömargruppen fick ta del av (bilaga 2 och 3). Bedömargruppen har tagit del av kommentarerna och där den gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandet.

Universitetskanslerämbetets bedömning

Med utgångspunkt i bedömargruppens förslag ger UKÄ det samlade omdömet hög kvalitet för utbildning på forskarnivå som leder till konstnärlig respektive filosofie licentiatexamen och doktorsexamen i musikalisk gestaltning vid Göteborgs universitet. Utbildningar med det samlade omdömet *hög kvalitet* uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning på forskarnivå.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Harriet Wallberg efter föredragning av utredare Kristina Tegler Jerselius i närvaro av chefsassistent Agnes Ers, avdelningschef Karin Järplid Linde och enhetschef Lisa Jämtsved Lundmark.

Harriet Wallberg

Kristina Tegler Jerselius

Kopia till:
Bedömargruppen

Bedömargruppens yttrande över kvalitetsutvärdering av forskarutbildningsämnet musikalisk gestaltning - forskarnivå

Bedömargruppens uppdrag

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har gett oss i uppdrag att, inom ramen för pilotomgången av kvalitetsutvärdering av utbildning på forskarnivå, granska utbildning som leder till filosofie respektive konstnärlig licentiat- och doktorsexamen i forskarutbildningsämnet musikalisk gestaltning vid Göteborgs universitet. I bilaga 1 framgår vår bedömning med vidhängande motivering.

Härmed överlämnar vi vårt yttrande till UKÄ.

Bedömargruppens sammansättning

I bedömargruppen ingick följande ledamöter:

- Professor emerita Cecilia Kärnefelt Hultberg, Kungl. Musikhögskolan (ämnessakkunnig)
- Lektor Johnny Wingstedt, Högskolan Dalarna (ämnessakkunnig)
- Max Käck, kompositör och egen företagare, Göteborg (arbetslivsrepresentant)
- Anne Elisabeth Piiriainen, Konstuniversitetets Sibelius-Akademi, Helsingfors (doktorandrepresentant)

Bedömargruppens arbete

Utvärderingen har utgått från de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100). Underlag för bedömningarna har varit de självvärderingar (med bilagor) som utarbetats av lärosätet utifrån den självvärderingsmall med frågor som UKÄ tillhandahållit, den allmänna studieplanen för respektive utbildning på forskarnivå och individuella studieplaner för doktoranderna vid respektive utbildning. Intervjuer har också genomförts med representanter för lärosätet och doktorander vid utbildningen.

Bedömningsprocessen

Utifrån underlagen har vi gjort en preliminär bedömning av respektive utbildnings kvalitet med hänsyn till doktorandernas uppfyllelse av utvalda examensmål, forskarutbildningsmiljöns omfattning och kvalitet och lärosätets interna kvalitetsarbete. Utbildningarna har också granskats ur ett doktorand- och ett arbetslivsperspektiv. I de preliminära yttrandena gavs även ett samlat omdöme för respektive utbildning.

De preliminära yttrandena skickades till lärosätet för delning den 17 mars 2016. Lärosätet gavs därigenom möjlighet att kontrollera innehållet i de preliminära yttrandena för att kunna påpeka eventuella sakfel (bilaga 2 och 3). Vi har tagit del av kommentarerna och där vi gjort bedömningen att det varit relevant har vi genomfört förändringar i yttrandena.

Bedömagruppen

Cecilia Kärnefelt Hultberg
Johnny Wingstedt
Max Käck
Anne Elisabeth Piirainen



Bilaga 1

Bedömagruppens motiveringar

Göteborgs universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr
Göteborgs universitet	Musikalisk gestaltning - doktorsexamen	A-2015-06-3847

Doktorandernas måluppfyllelse - Kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: Självvärderingen indikerar att lärosätet erbjuder goda förutsättningar för att doktoranderna ska utveckla bred kunskap och förståelse inom området, inklusive om vetenskaplig metodik. Bland annat erbjuds det fyra fakultetsgemensamma baskurser à 7,5 högskolepoäng, som examineras utifrån lärandemål som på olika vis behandlar aspekter av kunskap och förståelse inom forskningsområdet. Dessutom inbjuds aktiva konstnärer som experter vid seminarier, och symposier anordnas med föreläsare från forskarsamhället. Förutom de fakultetsgemensamma baskurserna uppges även att ytterligare ett obligatoriskt kurspaket på 30 högskolepoäng finns på förslag från institutionen. Tillsammans skulle i så fall sammanlagt 60 högskolepoäng utgöras av obligatoriska kurser, vilket för vissa doktorander kan innebära att samtliga lästa kurser utgörs av de obligatoriska kurspaketen – eftersom kursdelarna enligt den allmänna studieplanen ska utgöra 60–90 högskolepoäng. Det saknas dock här tydlighet om hur lärosätet förhåller sig till fördelar respektive eventuella nackdelar med denna modell. Detta är viktigt med tanke på områdets mångdisciplinära karaktär. Eftersom doktoranderna i musikalisk gestaltning kan välja att studera mot en filosofie eller en konstnärlig doktorsexamen, kan behoven inom de olika utbildningsvarianterna se olika ut.

Vid intervjuerna förtydligades det att fördelar med de obligatoriska kurspaketen ansågs vara att i hög grad kunna ha överblick över vad doktoranderna läser samt att kunna anpassa teoretiska perspektiv och metoder till doktorandernas arbeten. Dessutom kan arbetet inom ramen för teorikurser direkt appliceras i doktorandens avhandling. Som fördel angavs även att behovet av att inkludera individuella läskurser minskas. Eftersom det finns möjlighet att inkludera kurser upp till 90 högskolepoäng kan doktoranderna även vid behov läsa ytterligare kurser, exempelvis vid andra lärosäten. Som en nackdel angavs att ju större kursdel, desto mindre tid finns till förfogande för själva avhandlingsarbetet.

Det argumenteras i självvärderingen för behovet av en framtida tydligare profilering av utbildningen mot filosofie respektive konstnärlig doktorsexamen, eftersom det kan bidra till ökad legitimitet för konstnärlig forskning både inom forskarsamhället och inom musiklivet. I självvärderingen lämnas det dock öppet vad denna profilering skulle bestå av.

I intervjuerna förtydligades i någon mån frågan om hur profileringen mellan utbildningen mot filosofie respektive konstnärlig doktorsexamen hanteras ur ett kunskapsperspektiv. I utbildningen mot konstnärlig doktorsexamen får det konstnärliga verket en mer central roll, i utbildningen mot filosofie doktorsexamen är avhandlingen huvudsakligt fokus. Det är rollen och funktionen hos verk respektive avhandling som skiljer, inte kvalitetskravet. Information om de två varianterna ges och diskuteras med doktoranderna före antagning. Doktoranden kan sedan slutgiltigt bestämma studieinriktning så sent som halvvägs in i studierna. Detta bestäms bland annat av om projektet styrs av konstnärliga eller



vetenskapliga frågor. Ur ett arbetsmarknadsperspektiv anses det mera relevant med konstnärlig doktorsexamen om man tar sikte på en framtid som verksam konstnär, och filosofie doktorsexamen om man tar sikte på att arbeta inom akademien. Kursutbudet för de båda varianterna är likadant, men eftersom kursernas innehåll delvis styrs av inriktningen på aktuella projekt finns också konstnärliga uppgifter i baskursutbudet, där doktoranderna redovisar verk under utbildningen.

De övergripande inslagen som gäller kunskap och förståelse i den allmänna studieplanen indikerar huvudsakligen god överensstämmelse med de avsnitt i självvärderingen som berör motsvarande delar. Många av de lokala formuleringar som gjorts i relation till de nationella målen framstår som genomtänka och relevanta. Det kan dock noteras att det i den allmänna studieplanen som avser filosofie doktorsexamen saknas tydlighet om utbildningens relation till den vetenskapliga dimensionen, eftersom begreppet "vetenskap" förekommer endast två gånger under de ämnesspecifika respektive fakultetsgemensamma målen. Dessutom används begreppet "metod" endast i bemärkelsen metodologi i allmänhet, vetenskaplig metod specificeras inte. Detta innebär en kontrast till formuleringar i de nationella examensmålen, där den vetenskapliga dimensionen tydligt betonas. Med tanke på att det finns en parallell allmän studieplan för utbildningen till konstnärlig doktorsexamen väcks frågor om hur ett vetenskapligt förhållningssätt genomsyrar utbildningen till filosofie doktor, samt om graden av tydlighet i skillnaden mellan de två varianterna.

I intervjuerna förtydligades i viss mån frågan om lärosätets syn på relationen mellan konst och vetenskap utifrån formuleringarna i den allmänna studieplanen. Här betonades vikten av transparens i det vetenskapliga förhållningssättet, inklusive nödvändigheten av att verbalisera så kallad tyst kunskap. En positiv utmaning sågs i möjligheten att utveckla former för att använda konstnärliga metoder i vetenskapliga undersökningar – och vice versa. Liknande frågeställningar diskuteras enligt uppgift i den fakultetsgemensamma forskarskolan, i baskurserna och vid gemensamma forskarseminarier etc.

Den sammantagna bedömningen är att förutsättningarna är goda för att lärosätet ska kunna säkerställa att doktoranderna uppnår bred kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inklusive om vetenskaplig metodik. Utbildningen behöver dock bli tydligare i sin profilering mot filosofie doktorsexamen.

Doktorandernas måluppfyllelse - Färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Självvärderingen indikerar att lärosätet erbjuder goda förutsättningar för att doktoranderna ska utveckla förmågan att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar. Inom de fakultetsgemensamma baskurserna övas förmågan att bedriva forskning med adekvat vetenskaplig ansats i kombination med konstnärliga forskningsmetoder. Bland annat förväntas doktoranderna kunna beskriva alternativa metoder för att undersöka en vald konstnärlig problemställning samt redogöra för konsekvenserna av de gjorda valen. Dessutom framhävs att etappseminarierna bidrar till att doktoranderna når detta mål. Det anges ett flertal konkreta situationer där doktoranderna tränas i att planera och genomföra uppgifter inom givna tidsramar. Kurser, seminarier, konferenser – och även den individuella studieplanen – anges som verktyg i detta. Samtidigt påpekas svårigheten att ha översiktligt kunnande om olika metoder i detta mångdisciplinära område. Det är dock oklart hur lärosätet hanterar denna svårighet. Vid intervjuerna förtydligades frågan om hur svårigheten att ha översiktligt kunnande om metoder inom området hanteras. Det angavs att kurspaketet är sammanställt för att säkerställa översiktligt



kunnande om metoder. Metodkursen angavs som särskilt viktig i detta, där konsekvenser av att använda olika metoder problematiseras. Dessutom finns kompletterande kompetenser inom handledarkollegiet, där man kan ta hjälp av varandra – i andra fall kan man hänvisa till andra personer.

Självvärderingen hänvisar dels till aktiviteter i baskurserna 1 och 4, dels till fakultetsgemensamma doktorandsymposier och konferenser när det gäller att utveckla förmågan att i såväl nationella som i internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och med samhället i övrigt. Doktoranderna uppmanas också att delta i internationella konferenser och symposier. Det är dock oklart hur det sistnämnda säkerställs. Dessutom anges konserttillfällen som en naturlig presentationsform inom området. Det framgår inte heller tydligt hur lärosätet säkerställer att doktoranderna utvecklar förmågan att presentera sin forskning vid sådana tillfällen, och att forskningsaspekten verkligen tas i beaktande då de konstnärliga projekten presenteras. Detta förtydligades i viss mån vid intervjuerna där det angavs att doktorander regelbundet deltar i säsongsprogrammet vid Högskolan för scen och musik och presenterar sina verk i relation till forskningen. Vid dessa tillfällen prioriteras presentationer där framförande och forskning kombineras. Etappseminarier inkluderar gestaltande moment i dialog med texten. Även baskurs 4 inkluderar gestaltande presentationer.

I självvärderingen anges att vissa förutsättningar ges för doktoranderna att bidra till samhällets utveckling och att stödja andras lärande genom att doktoranderna erbjuds anställningar där 80 procent forskarstudier kombineras med 20 procent handledning och undervisning vid institutionens grundutbildning. Detta är dock ännu inte obligatoriskt. Det framgick heller inte tydligt vid intervjun hur doktoranderna i övrigt är verksamma i att bidra till samhällets utveckling.

Vad gäller frågan om hur det säkerställs att doktoranderna deltar i nationella och internationella konferenser framgick det vid intervjuerna att PARSE¹-konferensen ses som en viktig konferens att delta i. Den individuella studieplanen anges som ett verktyg för att dokumentera deltagande i konferenser. Det är dock oklart i vilken mån den individuella studieplanen används på ett systematiskt sätt för att säkerställa detta. Lärosätet står för kostnader inklusive resor, vilket är positivt.

Den sammantagna bedömningen är att förutsättningarna är goda för att lärosätet ska kunna säkerställa att doktoranderna utvecklar de färdigheter och förmågor som bedömts ovan, det vill säga förmågan att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar; förmågan att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i olika sammanhang, samt att bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande. Dock ser bedömnarna en utmaning vad gäller att ha översiktligt kunnande om olika metoder i ett mångdisciplinärt område.

Doktorandernas måluppfyllelse - Värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Av självvärderingen framgår att seminarier och baskurser har en central betydelse för doktorandernas måluppfyllelse när det gäller värderingsförmåga och förhållningssätt. Självvärderingen indikerar att lärosätet erbjuder goda förutsättningar för att doktoranderna ska utveckla intellektuell självständighet och förmåga att göra forskningsetiska

¹ Platform for Artistic Research Sweden



bedömningar. Här poängteras handledarens roll i kombination med aktiviteter vid seminarier, med diskussioner runt egna och andras projekt. Stöd finns även i kursmål till och examination av baskurs 3, samt genom aktiviteter i en workshop om forskningsetik som är en del av baskurs 4.

Det hänvisas till gemensamma seminarier och symposier, och även till examination av relevanta kursmål i baskurs 4, vad gäller självvärderingens beskrivning av hur lärosätet arbetar för att doktoranderna ska nå fördjupad insikt om vetenskapens och konstens möjligheter och begränsningar, om vetenskapens och konstens roll i samhället samt om människors ansvar för hur de används. Vidare hänvisas till baskurs 2, som bland annat introducerar och historiserar ifrågasatta forskningskonstruktioner inom konstområdet. Det görs även hänvisningar till gemensamma seminarietillfällen ihop med designområdet, där samhällliga och etiska aspekter är centrala. Samarbetsprojekt ihop med vården nämns som exempel som belyser den konstnärliga kunskapens roll vid sidan om övrig vetenskap. Detta ser bedömargruppen som ett lovligt initiativ.

Vid intervjuerna bekräftades i stort innehållet i självvärderingen. I samband med frågan om doktorandernas fördjupade insikt om vetenskapens och konstens roll i samhället framhöll lärosätet vikten av att kunna problematisera sitt eget konstnärskap och sin egen roll som konstnär och forskare.

Den sammantagna bedömningen är att förutsättningarna är goda för att lärosätet ska kunna säkerställa att doktoranderna når intellektuell självständighet och förmåga att visa vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Bedömningen är densamma när det gäller att uppnå fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Forskarutbildningsmiljöns omfattning och kvalitet

Bedömning med motivering: Både i lärosätets självvärdering och i intervjuerna framstår utbildningens historiska bakgrund som väsentlig för förståelsen av dess nuvarande utformning, från uppbyggnaden av forskarförberedande utbildning inom ramen för musikvetenskap till etableringen av forskarutbildningen år 2000. De mångåriga erfarenheterna från att bedriva utbildningen på forskarnivå och att utveckla forskningsmetoder för utbildningens specifika område, nämns upprepade gånger som en trygg bas för verksamheten och dess fortsatta utveckling. Detta framstår också som en relevant hållning när det gäller utbildningen till filosofie doktorsexamen.

Lärosätet framhåller det som en styrka att ha och behålla en gemensam utbildning på forskarnivå i musikalisk gestaltning, med möjlighet att välja filosofie alternativt konstnärlig doktorsexamen som mål, och att under utbildningen ge doktoranderna möjlighet att byta inriktning på sina studier. Detta för att omfatta ett brett område för konstnärlig forskning. Konstnärlig doktorsexamen bör enligt lärosätet kunna stärka legitimiteten gentemot musiklivet på ett tydligare sätt än en filosofie doktorsexamen. Med tanke på att doktoranderna sammantaget är förhållandevis få finns det goda argument för att gruppen ska förbli sammanhållen.

För att kvaliteten i utbildningen respektive utbildningsmiljön ska säkerställas för alla doktorander, oavsett vilken examen de väljer att studera mot och oavsett om de väljer att byta studieinriktning under sin studietid eller inte, är det emellertid väsentligt att det finns tydliga kriterier som visar hur examensmålen skiljer sig från varandra och hur de kvaliteter/prestationer som krävs för en



vetenskaplig respektive konstnärlig doktorsexamen ska bedömas. Detta är särskilt viktigt i samband med val av utbildningsvariant i utbildningens början, byte av studieinriktning under utbildningen och i samband med bedömningar vid etappseminarier, licentiatexamination och disputation.

Förra läsåret studerade tre doktorander vid forskarutbildningen i musikalisk gestaltning: två av doktoranderna studerar på deltid och en av dessa förväntas disputerar under innevarande läsår. Inför höstterminen 2015 antogs tre nya doktorander. Med så få doktorander är det viktigt att en kontinuerligt stark och kreativ doktorandmiljö upprätthålls. I linje med detta beskrivs i självvärderingen att lärosätet ingår i flera olika interna, nationella och internationella nätverk.

Både i självvärderingen och i intervjuerna lyfts samverkan på fakultetsnivå fram som betydelsefull. Det gäller främst den konstnärliga forskarskolan där även andra forskarutbildningsämnen i konstnärlig gestaltning ingår. På ett trovärdigt sätt beskrivs att utbytet i gruppen av doktorander och forskare som företräder dessa konstarter bidrar till att stärka kvaliteten i utbildningarnas verksamheter (kurser, seminarier, workshops etc.). Denna interna samverkan säkerställer också att doktorandgruppen utgör en stabil kritisk massa.

Den fakultetsbaserade PARSE (Platform for Artistic Research Sweden), med internationellt sammansatt "advisory board", kan ses som ett komplement till de hittills beskrivna fakultetsinterna samarbetena. PARSE bidrar till att stärka internationellt utbyte genom att den fungerar som bas för återkommande symposier/konferenser och en sakkunniggranskad tidskrift. Fakultetens doktorander uppmuntras att medverka i den verksamhet som baseras på PARSE och även i andra interna arrangemang, till exempel forskningsdagar som riktar sig till det omgivande samhället.

Internt på Högskolan för scen och musik (institutionen) finns också en etablerad struktur för synergieffekter med forskarutbildningarna i scenisk gestaltning samt en gång per läsår även med forskarutbildningen i musikpedagogik och forskarskolan CUL (utbildningsvetenskap). Detta är ett av få exempel på samarbete med vetenskapliga granndiscipliner som lyfts fram. En anledning till att denna typ av samverkan hittills haft en så liten omfattning är bland annat att engelska talas/skrivs i utbildningen i konstnärlig gestaltning, medan svenska oftast är undervisningsspråk i institutionens vetenskapliga utbildningar. Inom institutionen finns emellertid som information en gemensam kalender för pedagogiska seminarier och gemensamma kurser.

En iakttagelse utifrån både självvärderingen och intervjuerna är att en stor del av beskrivningen rör främst den egna miljön, medan det i viss mån saknas en tydlig beskrivning av relationer till andra relaterade miljöer, inte minst internationellt. När det gäller just internationella kontakter framhävs till exempel att handledande lärare ger doktorander tillgång till sina nätverk, och att detta är en typ av processer som inte kan formaliseras. Även på ett nationellt plan saknas ett tydligt nätverk för konstnärlig forskning; inom musikområdet förs emellertid diskussioner om att etablera ett sådant. En konklusion av detta är att det är angeläget att utveckla tydligare strukturer som säkerställer att alla doktorander ges likvärdiga förutsättningar att delta i relevanta nationella och internationella nätverk.

Utbildningen har en välstrukturerad organisation med tydlig ansvarsfördelning mellan institutions- och fakultetsnivå. Formellt ansvarar det institutionsbaserade rådet för forskning och utveckling för kvaliteten i handledningen, medan styrgruppen för den fakultetsbaserade forskarskolan ansvarar för



handledargruppens kompetensutveckling, vilket ger positiva synergieffekter i form av ett gemensamt handledarkollegium och gemensam handledarutbildning.

Det framgår att det tidigare har funnits vissa problem när det gäller enskilda handledares närvaro, något som dock håller på att ändras. Till detta bidrar den schemalagda samordning av handledarmöten och -kurser och det pedagogiska seminarier som tidigare nämnts.

Som en följd av att konstnärlig forskarutbildning ännu är en relativt ung företeelse finns det fortfarande inte tillräckligt många formellt behöriga handledare, det vill säga docenter/disputerade professorer. Därför kan dekan ge dispens efter att tilltänkta handledares reella kompetens har bedömts vara relevant. Tidigare var det inte ovanligt att detta kunde gälla odisputerade konstnärliga professorer, vilket dock numera hanteras mer restriktivt. Ytterligare en förutsättning är att handledare ska ha gått handledarkurs (se även avsnittet om internt kvalitetsarbete). Handledarresursen kan därför beskrivas som tillfredsställande, men med en utmaning att vidareutveckla den som planerat. Den ovan beskrivna problematiken och behovet av fortsatt utveckling bekräftas av det underlag som lärosätet skickat in, där det framgår att två av tre huvudhandledare inte har docentkompetens. Av förteckningen över övriga forskare framgår det dock att det finns flera disputerade professorer i miljön. Bland huvudhandledarna är könsfördelningen jämn men i miljön är två tredjedelar män.

I ämnesövergripande forskarskolor gäller en väsentlig aspekt av forskarutbildningsmiljöns kvalitet det utrymme som ges doktorandens eget forskarutbildningsämne. Därtill kommer att det i utbildningar med små doktorandgrupper kan vara problematiskt att säkerställa en hög kvalitet i de bedömningar som görs i samband med antagning, utbildning och examination, särskilt där det saknas tydliga, verbaliserade kvalitetskriterier, vilket delvis är fallet inom det konstnärliga området. Smala problemområden kan dessutom leda till att jävssituationer uppstår. Sedan 2006 har söktrycket ökat starkt både antalsmässigt och geografiskt och utbildningen har antagit en mer internationell karaktär, både vad gäller sökande, handledare och bedömare. Den internationellt färgade miljön innebär enligt lärosätets företrädare att inhemska och utländska sökandes respektive doktoranders prestationer granskas utifrån olika perspektiv (konstnärligt och vetenskapligt) av internationella bedömare. Vid slutseminarier anlitas ofta två till tre bedömare för att säkerställa en relevant bedömning (vilket också är etablerad praxis i flera vetenskapliga forskarutbildningar). Enligt information från lärosätetsföreträdare vid intervjuerna kompenseras detta för avsaknaden av tydligt beskrivna kvalitetskriterier, vilket framstår som relevant i den nuvarande situationen.

En stor utmaning väntar emellertid om söktrycket minskar. Då är det desto viktigare att kunna åberopa tydliga kvalitetskriterier för att fortsatt säkerställa likvärdig bedömning både vid antagningen, under utbildningen och vid den avslutande examinationen.

Den fakultetsinterna samverkan är väsentlig för doktorandernas psykosociala miljö. Detta är särskilt viktigt med tanke på att både doktorander, handledare och undervisande lärare är professionellt väl etablerade på sina respektive konstnärliga profilområden (för att antas krävs enligt den allmänna studieplanen "gedigen konstnärlig erfarenhet på professionell nivå"), vilket ofta medför att några av dem befinner sig på andra platser än i Göteborg. Samordning av tider för gemensamma aktiviteter har därför stor betydelse för att säkerställa en god psykosocial miljö som också kan ge goda förutsättningar för hög kvalitet i utbildningens kärnverksamheter (se även avsnittet om internt kvalitetsarbete). Aktiv medverkan i olika typer av nätverk utgör också en viktig del av den

psykosociala miljön. Detta förutsätter i sin tur goda relationer mellan doktorand och handledare, eftersom doktorander i stor utsträckning är beroende av att deras handledare ger dem tillträde till internationella nätverk som är väsentliga för just deras specifika intresseområden. Detta belyser det stora ansvar som handledare har, inte minst för att tidigt uppmärksamma om doktorandens planerade utbildningsmål är det mest relevanta eller om hen bör överväga att byta studieinriktning, samt att planera konstruktivt för detta, även om det innebär ett handledarbyte. Som tidigare framhållits är det viktigt att säkerställa att alla doktorander får likvärdiga möjligheter. Knutet till detta är motsvarande utmaning för utbildningsledningen, att tidigt uppmärksamma problem i relationerna doktorand-handledare för att säkerställa att alla doktorander har en god utbildningsmiljö för sina avhandlingsarbeten och att de har goda förutsättningar att använda studietiden som är avsedd för dessa på ett konstruktivt sätt.

Antagningskravet, en "gedigen konstnärlig erfarenhet på professionell nivå", har som konsekvens, dels att doktorandgruppen representerar en hög, relevant kompetensnivå, dels att doktoranderna har en genomsnittligt högre ålder än vad som är brukligt i många andra forskarutbildningar och dels att ålderskillnaderna mellan doktoranderna kan variera mycket. Det råder en jämn könsfördelning. Sammantaget ger detta doktorandgruppen goda förutsättningar att på positiva sätt bidra till en god utbildningsmiljö.

Den sammantagna bedömningen är att forskarutbildningsmiljön är av god kvalitet och tillräcklig omfattning, mycket tack vare samverkan med den fakultetsgemensamma forskarskolan.

Internt kvalitetsarbete

Bedömning med motivering: Lärosätets interna kvalitetsarbete har resulterat i en väl strukturerad organisation för kvalitetssäkring med tydlig ansvarsfördelning både mellan institutions- och fakultetsnivå och mellan olika individuella uppdragsområden (jämför förra avsnittet). Positivt är till exempel kvalitetssäkringen genom att en doktorandexaminator godkänner de individuella studieplanerna, närvarar vid etappseminarier och godkänner ansökan om att disputeras. Detta innebär att det finns en formaliserad intern kvalitetssäkring av avhandlingsarbetena, vilket är mycket positivt. Kvalitetsarbetet har också bidragit till en utveckling av allt mer detaljerade individuella studieplaner som underlag för de årliga uppföljningarna av doktorandernas prestationer.

Av självvärderingen framgår att det är forskarskolans styrgrupp som har ansvaret för att säkerställa kvaliteten på kurserna. Det framgår även att kursuppgifterna dels ska säkerställa en bredd i doktorandernas kunskap, dels ska ge doktoranderna möjlighet att fördjupa sig inom sina respektive avhandlingsområden. Doktoranderna uppmanas också att lämna in skriftliga utvärderingar som tas i beaktande för fortsatt kursutveckling.

Den för konstnärlig forskarutbildning utvecklade strukturen med processinriktad handledning under den tidigare delen och produktinriktad handledning under den senare delen av utbildningen är väsentlig för att säkerställa en god kvalitet i form av tydlig progression under utbildningen.

Strukturen för doktorandrepresentation är tillfredsställande (se också avsnittet om doktorandperspektivet). På varje institution utses en representant till doktorandrådet, som i sin tur utser representanter i olika organ. Tid som representant kompenseras med förlängd studietid, vilket är positivt.

I självvärderingen uppmärksammas utmaningen i att fler anställda disputerade lärare ska bli docenter, det vill säga forska och publicera sig. För att nå detta mål har en ny professor anställts med uppdrag att stödja både doktorander och postdoktorer för att öka publiceringsfrekvensen i kollegiet.

Som exempel på utmaningar i det planerade fortsatta kvalitetsarbetet konstateras i självvärderingen att måluppfyllelsen behöver säkerställas ytterligare. Enligt planen ska därför examensmålen integreras bättre i den allmänna studieplanen och de individuella studieplanerna. Det ska också säkerställas att handledare inkluderar målen i sin handledning och att diskutanter vid etapp- och slutseminarier inkluderar målen i sina bedömningar samt redovisar detta i sina omdömen. En förutsättning för att en sådan åtgärd ska ha önskad effekt är emellertid att det finns tydliga kriterier som relaterar till examensmålen för filosofie respektive konstnärlig doktorsexamen. Det är också viktigt att dessa kriterier är beskrivna på sådant sätt att skillnaderna mellan examensmålen framgår tydligt för dem som kan tänkas medverka i den internationellt präglade miljö som utbildningsvarianterna tillsammans utgör, inklusive såväl kontinuerligt deltagande doktorander, lärare och handledare som tillfälligt medverkande externa föreläsare och bedömare (se också avsnittet om forskarutbildningsmiljöns omfattning och kvalitet).

Den sammantagna bedömningen är att det interna kvalitetsarbetet fungerar väl.

Arbetslivsperspektiv

Bedömning med motivering: Ur ett arbetslivsperspektiv är frågorna om musikkonstens förhållande till det omgivande samhället centrala. Dessa frågor är i sin tur beroende av vilken musikestetisk grundsyn som forskaren i fråga bygger sitt arbete på. Det är därför väsentligt att utbildningen omfattar strategier för att doktoranderna ska medvetandegöra, diskutera och problematisera olika estetiska synsätt. Såväl vetenskapliga som konstnärliga forskare bör kunna förklara den utforskande dimensionen för omvärlden på ett övergripande plan.

I den allmänna studieplanen ställs krav på medvetenhet om forskningens roll i samhället och människors ansvar för hur den används samt på att förmågan att uttrycka sig inom och utom forskarmiljön utvecklas. Förmågan att kommunicera på ett relevant sätt gentemot den icke-akademiska världen och den allmänna kulturdebatten skulle kunna få ett större fokus i utbildningen. Detta gäller även allmängiltiga frågeställningar och aktuella samhällsfrågor. På så sätt kan utbildningen tydligare motivera sin plats i samhället och visa på nyttan av de forskningsresultat verksamheten skapar.

Den arbetsmarknad som nämns i självvärderingen är i stor utsträckning inom akademien och fortsatt arbete som konstnär. Lärosätet menar i sitt svar på det preliminära yttrandet att arbetslivsperspektivet är väl tillgodosett i utbildningen. Bedömargruppen noterar detta men kommentarerna har inte föranlett någon ny bedömning.

Av självvärderingen framgår att doktoranderna har möjlighet att läsa högskolepedagogik inom tjänsten, vilket innebär att de kan läsa upp till 15 högskolepoäng i högskolepedagogik och få förlängning av sina tjänster med 15 arbetsdagar per fempoängskurs, vilket är positivt. I självvärderingen nämns även andra kurser, till exempel i språk, ledarskap och projektledning. Det är



dock oklart i vilken utsträckning doktoranderna går dessa kurser. Med tanke på kursernas betydelse för doktorandernas framtida arbetsliv ser bedömaregruppen det som önskvärt att detta uppmärksammas mer.

Den sammantagna bedömningen är att arbetslivsperspektivet inom utbildningen behöver utvecklas, även om här också finns goda förutsättningar i form av kurser med arbetslivsanknytning.

Doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: Doktoranderna har en bra försörjning genom anställning eller som samverkansdoktorand. I självvärderingen lyfts institutionens förbättrade förutsättningar för att finansiera forskarutbildning fram som en positiv bakgrundsfaktor för utbildningsmiljön. Lärosätets riktlinjer för försörjning motsvarar etablerad praxis: doktorandanställning respektive samverkansavtal med annan (extern) finansiär för doktorandens forskarstudier. Utbildningsbidrag tillämpas inte. För varje doktorand finns driftsmedel som kan utnyttjas till exempel för extern konferensmedverkan eller för vistelse vid ett annat lärosäte under en avgränsad tid av utbildningen. Detta innebär att institutionen erbjuder doktoranderna goda ekonomiska förutsättningar för forskarutbildningen i musikalisk gestaltning. Doktoranderna har även god tillgång till arbetsrum och dator.

Väl etablerade rutiner för återkommande medarbetarsamtal ger goda förutsättningar för att uppmärksamma och åtgärda problem på ett tidigt stadium. Rutinerna för handledarbyte är tydliga och bidrar på ett konstruktivt sätt till att avdramatisera detta: Forskningsamordnaren lotsar doktoranden genom bytet, vilket kan innebära en balansgång. Beslut om handledarbyte tas av prefekten.

Doktoranderna har goda möjligheter att påverka processer gällande utbildningen, dock finns det för närvarande ingen doktorand representerad i doktorandrådet. Doktoranderna kan delvis påverka kursutbudet och de får bra återkoppling på sina kursutvärderingar. Samverkan med masterutbildningen kan utökas så att doktoranderna kan utveckla sina undervisningskompetenser.

Det finns en bra strävan inom institutionen att bygga upp en större doktorandgrupp och att få en större kritisk massa. Som tidigare framhållits är doktorandgruppen liten men den fakultetsgemensamma forskarskolan gör att det ändå finns en god forskarutbildningsmiljö för doktoranderna. Doktorandgruppen är, liksom utbildningen, internationellt inriktad. Det finns goda möjligheter för doktoranderna till deltagande i konferenser.

Den sammantagna bedömningen är att doktorandperspektivet är väl tillgodosett i utbildningen.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Förutsättningarna för att doktoranderna ska uppnå bred kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inklusive om vetenskaplig metodik, bedöms som goda, även om otydligheter i forskarutbildningen mot filosofi respektive konstnärlig doktorsexamen väcker frågor. Förutsättningarna är även goda för att lärosätet ska kunna säkerställa att doktoranderna utvecklar förmågan att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar; förmågan att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i olika sammanhang,

samt att bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande. Dock ser bedömarna en utmaning i att ha översiktligt kunnande om olika metoder i ett mångdisciplinärt område.

Bedömarna anser även att förutsättningarna är goda för att lärosätet ska kunna säkerställa att doktoranderna når intellektuell självständighet och förmåga att visa vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Bedömningen är densamma när det gäller att uppnå fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Forskarutbildningsmiljön bedöms vara av god kvalitet och tillräcklig omfattning, mycket tack vare samverkan med den fakultetsgemensamma forskarskolan.

Det interna kvalitetsarbetet är välstrukturerat och inkluderar konstruktiva initiativ till utveckling.

Arbetslivsperspektivet skulle i högre grad behöva uppmärksammas inom utbildningen. Här ser bedömargruppen en viktig utvecklingspotential.

Doktorandperspektivet tillgodoses väl men doktorandgruppen behöver växa.

Sammanfattningsvis är utbildningens styrkor det välstrukturerade utbildningsupplägget och det välutvecklade interna kvalitetsarbetet. En central utmaning ligger i konsekvenserna av valet att behålla stor flexibilitet både på ett generellt och på ett individuellt plan, att integrera två utbildningsvarianter som leder mot en filosofie respektive en konstnärlig doktorsexamen, och att ge doktorander möjligheten att under pågående utbildning byta studieinriktning genom att växla från den ena utbildningsvarianten till den andra. Utmaningen är desto mer påtaglig eftersom det både av lärosätets självvärdering och av intervjuerna framgår att tryggheten i att erbjuda hög kvalitet grundar sig i de mångåriga erfarenheterna av att bedriva forskarutbildning som leder till filosofie doktorsexamen.

Det är angeläget att lärosätet tar sig an utmaningen ovan för att förebygga att den flexibilitet som kan ses som en fördel skulle kunna medföra att forskarutbildningen mot filosofie respektive konstnärlig doktorsexamen förlorar sin särart.

Den sammantagna bedömningen är att utbildningen håller en hög kvalitet.



Göteborgs universitet

Lärosäte Göteborgs universitet	Forskarutbildningsämne Musikalisk gestaltning - konstnärlig doktorsexamen	ID-nr A-2015-06-3848
--	--	--------------------------------

Doktorandernas måluppfyllelse - Kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: Självvärderingen indikerar att lärosätet erbjuder goda förutsättningar för att doktoranderna ska utveckla bred kunskap och förståelse inom området, inklusive om konstnärliga forskningsmetoder. Bland annat erbjuds det fyra fakultetsgemensamma baskurser à 7,5 högskolepoäng, som examineras utifrån lärandemål som på olika vis behandlar aspekter av kunskap och förståelse inom forskningsområdet. Dessutom inbjuds aktiva konstnärer som experter vid seminarier, och symposier anordnas med föreläsare från forskarsamhället. Förutom de fakultetsgemensamma baskurserna uppges även att ytterligare ett obligatoriskt kurspaket på 30 högskolepoäng finns på förslag från institutionen. Tillsammans skulle i så fall sammanlagt 60 högskolepoäng utgöras av obligatoriska kurser, vilket för vissa doktorander kan innebära att samtliga lästa kurser utgörs av de obligatoriska kurspaketen – eftersom kursdelarna enligt den allmänna studieplanen ska utgöra 60–90 högskolepoäng. Det saknas dock här tydlighet om hur lärosätet förhåller sig till fördelar respektive eventuella nackdelar med denna modell. Detta är viktigt med tanke på områdets mångdisciplinära karaktär. Eftersom doktoranderna i musikalisk gestaltning kan välja att studera mot en filosofie eller en konstnärlig doktorsexamen, kan behoven inom de olika utbildningsvarianterna se olika ut.

Vid intervjuerna förtydligades det att fördelar med de obligatoriska kurspaketen ansågs vara att i hög grad kunna ha överblick över vad doktoranderna läser samt att kunna anpassa teoretiska perspektiv och metoder till doktorandernas arbeten. Dessutom kan arbetet inom ramen för teorikurser direkt appliceras i doktorandens konstnärliga forskningsprojekt. Som fördel angavs även att behovet av att inkludera individuella läskurser minskas. Eftersom det finns möjlighet att inkludera kurser upp till 90 högskolepoäng kan doktoranderna även vid behov läsa ytterligare kurser, exempelvis vid andra lärosäten. Som en nackdel angavs att ju större kursdel, desto mindre tid finns till förfogande för det egna forskningsprojektet.

Det argumenteras i självvärderingen för behovet av en framtida tydligare profilering av utbildningen mot filosofie respektive konstnärlig doktorsexamen, eftersom det kan bidra till ökad legitimitet för konstnärlig forskning både inom forskarsamhället och inom musiklivet. I självvärderingen lämnas det dock öppet vad denna profilering skulle bestå av.

I intervjuerna förtydligades i någon mån frågan om hur profileringen mellan utbildningen mot filosofie respektive konstnärlig doktorsexamen hanteras ur ett kunskapsperspektiv. I utbildningen mot konstnärlig doktorsexamen får det konstnärliga verket en mer central roll, i utbildningen mot filosofie doktorsexamen är avhandlingen huvudsakligt fokus. Det är rollen och funktionen hos verk respektive avhandling som skiljer, inte kvalitetskravet. Information om de två varianterna ges och diskuteras med doktoranderna före antagning. Doktoranden kan sedan slutgiltigt bestämma studieinriktning så sent som halvvägs in i studierna. Detta bestäms bland annat av om projektet styrs av konstnärliga eller vetenskapliga frågor. Ur ett arbetsmarknadsperspektiv anses det mera relevant med en konstnärlig doktorsexamen om man tar sikte på en framtid som verksam konstnär, och filosofie doktorsexamen om man tar sikte på att arbeta inom akademien. Kursutbudet för de båda varianterna är likadant, men



eftersom kursernas innehåll delvis styrs av inriktningen på aktuella projekt finns också konstnärliga uppgifter i baskursutbudet, där doktoranderna redovisar verk under utbildningen. En positiv utmaning sågs i möjligheten att hitta former för att använda konstnärliga forskningsmetoder i vetenskapliga undersökningar – och vice versa. Liknande frågeställningar diskuteras enligt uppgift i forskarskolan, i baskurserna, vid gemensamma forskarseminarier etc.

Den sammantagna bedömningen är att förutsättningarna är goda för att lärosätet ska kunna säkerställa att doktoranderna uppnår bred kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inklusive om konstnärliga forskningsmetoder. Utbildningen behöver dock bli tydligare i sin profilering mot konstnärlig doktorsexamen.

Doktorandernas måluppfyllelse - Färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Självvärderingen indikerar att lärosätet erbjuder goda förutsättningar för att doktoranderna ska utveckla förmågan att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade konstnärliga uppgifter inom givna tidsramar. Inom de fakultetsgemensamma baskurserna övas förmågan att bedriva forskning med adekvat vetenskaplig ansats i kombination med konstnärliga forskningsmetoder. Bland annat förväntas doktoranderna kunna beskriva alternativa metoder för att undersöka en vald konstnärlig problemställning samt redogöra för konsekvenserna av de gjorda valen. Dessutom framhävs att etappseminarierna bidrar till att doktoranderna når detta mål. Det anges ett flertal konkreta situationer där doktoranderna tränas i att planera och genomföra uppgifter inom givna tidsramar. Kurser, seminarier, konferenser – och även den individuella studieplanen – anges som verktyg i detta. Samtidigt påpekas svårigheten att ha översiktligt kunnande om olika metoder i detta mångdisciplinära område. Det är dock oklart hur lärosätet hanterar denna svårighet.

Vid intervjuerna förtydligades frågan om hur svårigheten att ha översiktligt kunnande om metoder inom området hanteras. Det angavs att kurspaketet är sammanställt för att säkerställa översiktligt kunnande om metoder. Metodkursen angavs som särskilt viktig i detta, där konsekvenser av att använda olika metoder problematiseras. Dessutom finns kompletterande kompetenser inom handledarkollegiet, där man kan ta hjälp av varandra – i andra fall kan man hänvisa till andra personer.

Självvärderingen hänvisar dels till aktiviteter i baskurserna 1 och 4, dels till fakultetsgemensamma doktorandsymposier och konferenser när det gäller att utveckla förmågan att i såväl nationella som i internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med forskarsamhället och med samhället i övrigt. Doktoranderna uppmanas också att delta i internationella konferenser och symposier. Det är dock oklart hur det sistnämnda säkerställs. Dessutom anges konserttillfällen som en naturlig presentationsform inom området. Det framgår heller inte tydligt hur lärosätet säkerställer att doktoranderna utvecklar förmågan att presentera sin forskning vid sådana tillfällen, och att forskningsaspekten verkligen tas i beaktande då de konstnärliga projekten presenteras. Detta förtydligades i viss mån vid intervjuerna där det angavs att doktorander regelbundet deltar i säsongsprogrammet vid Högskolan för scen och musik och presenterar sina konstnärliga forskningsprojekt. Vid dessa tillfällen prioriteras presentationer där framförande och forskning kombineras. Etappseminarier inkluderar gestaltande moment i dialog med texten. Även baskurs 4 inkluderar gestaltande presentationer.

I självvärderingen anges att vissa förutsättningar ges för doktoranderna att bidra till samhällets utveckling och att stödja andras lärande genom att doktoranderna erbjuds anställningar där 80 procent forskarstudier kombineras med 20 procent handledning och undervisning vid institutionens grundutbildning. Detta är dock ännu inte obligatoriskt. Det framgick inte heller tydligt vid intervjun hur doktoranderna i övrigt är verksamma i att bidra till samhällets utveckling.

Vad gäller frågan om hur det säkerställs att doktoranderna deltar i nationella och internationella konferenser framgick det vid intervjuerna att PARSE²-konferensen ses som en viktig konferens att delta i. Den individuella studieplanen anges som ett verktyg för att dokumentera deltagande i konferenser. Det är dock oklart i vilken mån den individuella studieplanen används på ett systematiskt sätt för att säkerställa detta. Lärosätet står för kostnader inklusive resor, vilket är positivt.

Den sammantagna bedömningen är att förutsättningarna är goda för att lärosätet ska kunna säkerställa att doktoranderna utvecklar de färdigheter och förmågor som bedömts ovan, det vill säga förmågan att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade konstnärliga uppgifter inom givna tidsramar; förmågan att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i olika sammanhang, samt att bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande. Dock ser bedömarna en utmaning vad gäller att ha översiktligt kunnande om olika metoder i ett mångdisciplinärt område.

Doktorandernas måluppfyllelse - Värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Av självvärderingen framgår att seminarier och baskurser har en central betydelse för doktorandernas måluppfyllelse när det gäller värderingsförmåga och förhållningssätt. Självvärderingen indikerar att lärosätet erbjuder goda förutsättningar för att doktoranderna ska utveckla intellektuell självständighet, konstnärlig integritet och forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Här poängteras handledarens roll i kombination med aktiviteter vid seminarier, med diskussioner runt egna och andras projekt. Stöd finns även i kursmål till och examination av baskurs 3, samt genom aktiviteter i en workshop om forskningsetik som är en del av baskurs 4.

Det hänvisas till gemensamma seminarier och symposier, och även till examination av relevanta kursmål i baskurs 4, vad gäller självvärderingens beskrivning av hur lärosätet arbetar för att doktoranderna ska nå fördjupad insikt om konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används. Vidare hänvisas till baskurs 2, som bland annat introducerar och historiserar ifrågasatta forskningskonstruktioner inom konstområdet. Det görs även hänvisningar till gemensamma seminarietillfällen ihop med designområdet, där samhällliga och etiska aspekter är centrala. Samarbetsprojekt ihop med vården nämns som exempel som belyser den konstnärliga kunskapens roll vid sidan om övrig vetenskap. Detta ser bedömargruppen som ett lovvärt initiativ.

² Platform for Artistic Research Sweden



Vid intervjuerna bekräftades i stort innehållet i självvärderingen. I samband med frågan om doktorandernas fördjupade insikt om konstens roll i samhället framhöll lärosätet vikten av att kunna problematisera sitt eget konstnärskap och sin egen roll som konstnär och forskare.

Den sammantagna bedömningen är att förutsättningarna är goda för att lärosätet ska kunna säkerställa att doktoranderna når intellektuell självständighet, konstnärlig integritet och förmåga att visa forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Bedömningen är densamma när det gäller att uppnå fördjupad insikt om konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Forskarutbildningsmiljöns omfattning och kvalitet

Bedömning med motivering: Både i lärosätets självvärdering och i intervjuerna framstår utbildningens historiska bakgrund som väsentlig för förståelsen av dess nuvarande utformning, från uppbyggnaden av forskarförberedande utbildning inom ramen för musikvetenskap till etableringen av forskarutbildningen år 2000. De mångåriga erfarenheterna från att bedriva utbildningen på forskarnivå och att utveckla forskningsmetoder för utbildningens specifika område, nämns upprepade gånger som en trygg bas för verksamheten och dess fortsatta utveckling. Detta framstår också som en relevant hållning när det gäller den delen av utbildningen som leder till en filosofie doktorsexamen. Däremot kvarstår en del oklarheter när det gäller profilen mot konstnärlig doktorsexamen och, som konsekvens av detta, skillnaderna mellan de två utbildningsvarianterna.

Lärosätet framhåller det som en styrka att ha och behålla en gemensam utbildning på forskarnivå i musikalisk gestaltning med möjlighet att välja filosofie alternativt konstnärlig doktorsexamen som mål, och att under utbildningen ge doktoranderna möjlighet att byta inriktning på sina studier. Detta för att omfatta ett brett område för konstnärlig forskning. Konstnärlig doktorsexamen bör enligt lärosätet kunna stärka legitimiteten gentemot musiklivet på ett tydligare sätt än en filosofie doktorsexamen. Med tanke på att doktoranderna sammantaget är förhållandevis få finns det goda argument för att gruppen ska förbli sammanhållen.

För att kvaliteten i utbildningen respektive utbildningsmiljön ska säkerställas för alla doktorander, oavsett vilken examen de väljer att studera mot, och oavsett om de väljer att byta den under sin studietid eller inte, är det emellertid väsentligt att det finns tydliga kriterier som visar hur examensmålen skiljer sig från varandra och hur de kvaliteter/prestationer som krävs för en vetenskaplig respektive en konstnärlig doktorsexamen ska bedömas. Detta är särskilt viktigt i samband med val av utbildningsvariant i utbildningens början, byte av studieinriktning under utbildningen och i samband med bedömningar vid etappseminarier, licentiatexamination och disputation.

Förra läsåret studerade tre doktorander vid forskarutbildningen i musikalisk gestaltning, två av doktoranderna studerar på deltid och en av dessa förväntas disputera under innevarande läsåret. Inför höstterminen 2015 antogs tre nya doktorander. Med så få doktorander är det viktigt att en kontinuerligt stark och kreativ doktorandmiljö upprätthålls. I linje med detta beskrivs i självvärderingen att lärosätet ingår i flera olika interna, nationella och internationella nätverk.

Både i självvärderingen och i intervjuerna lyfts samverkan på fakultetsnivå fram som betydelsefull. Det gäller främst den konstnärliga forskarskolan där även andra forskarutbildningsämnen i konstnärlig gestaltning ingår. På ett trovärdigt sätt beskrivs att utbytet i gruppen av doktorander och forskare som företräder dessa konstarter bidrar till att stärka kvaliteten i utbildningarnas verksamheter (kurser, seminarier, workshops etc.). Denna interna samverkan säkerställer också att doktorandgruppen utgör en stabil kritisk massa.

Den fakultetsbaserade PARSE (Platform for Artistic Research Sweden), med internationellt sammansatt "advisory board", kan ses som ett komplement till de hittills beskrivna fakultetsinterna samarbetena. PARSE bidrar att stärka internationellt utbyte genom att den fungerar som bas för återkommande symposier/konferenser och en sakkunniggranskad tidskrift. Fakultetens doktorander uppmuntras att medverka i den verksamhet som baseras på PARSE och även i andra interna arrangemang, till exempel forskningsdagar som riktar sig till det omgivande samhället.

Internt på Högskolan för scen och musik (institutionen) finns också en etablerad struktur för synergieffekter med forskarutbildningarna i scenisk gestaltning samt en gång per läsår även med forskarutbildningen i musikpedagogik och forskarskolan CUL (utbildningsvetenskap). Detta är ett av få exempel på samarbete med vetenskapliga granndiscipliner som lyfts fram. En anledning till att denna typ av samverkan hittills haft en så liten omfattning är bland annat att engelska talas/skrivs i utbildningen i musikalisk gestaltning, medan svenska oftast är undervisningsspråk i institutionens vetenskapliga utbildningar. Inom institutionen finns emellertid som information en gemensam kalender för pedagogiska seminariet och gemensamma kurser.

En iakttagelse utifrån både självvärderingen och intervjuerna är att en stor del av beskrivningen rör främst den egna miljön, medan det i viss mån saknas en tydlig beskrivning av relationer till andra relaterade miljöer, inte minst internationellt. När det gäller just internationella kontakter framhävs till exempel att handledande lärare ger doktorander tillgång till sina nätverk, och att detta är en typ av processer som inte kan formaliseras. Även på ett nationellt plan saknas ett tydligt nätverk för konstnärlig forskning; inom musikområdet förs emellertid diskussioner om att etablera ett sådant. En konklusion av detta är att det är angeläget att utveckla tydligare strukturer som säkerställer att alla doktorander ges likvärdiga förutsättningar att delta i relevanta nationella och internationella nätverk.

Utbildningen har en välstrukturerad organisation med tydlig ansvarsfördelning mellan institutions- och fakultetsnivå. Formellt ansvarar det institutionsbaserade rådet för forskning och utveckling för kvaliteten i handledningen, medan styrgruppen för den fakultetsbaserade forskarskolan ansvarar för handledargruppens kompetensutveckling, vilket ger positiva synergieffekter i form av ett gemensamt handledarkollegium och gemensam handledarutbildning.

Det framgår att det tidigare har funnits vissa problem när det gäller enskilda handledares närvaro, något som dock håller på att ändras. Till detta bidrar den schemalagda samordning av handledarmöten/-kurser och det pedagogiska seminariet som tidigare nämnts.

Som en följd av att konstnärlig forskarutbildning ännu är en relativt ung företeelse finns det fortfarande inte tillräckligt många formellt behöriga handledare, det vill säga docenter/disputerade professorer. Därför kan dekan ge dispens efter att tilltänkta handledares reella kompetens har bedömts vara relevant. Tidigare var det inte ovanligt att detta kunde gälla odisputerade konstnärliga



professorer, vilket dock numera hanteras mer restriktivt. Ytterligare en förutsättning är att handledare ska ha gått handledarkurs (se även avsnittet om internt kvalitetsarbete). Handledarresursen kan därför beskrivas som tillfredsställande, men med en utmaning att vidareutveckla den som planerat. Den ovan beskrivna problematiken och behovet av fortsatt utveckling bekräftas av det underlag som lärosätet skickat in, där det framgår att två av tre huvudhandledare inte har docentkompetens. Av förteckningen över övriga forskare framgår det dock att det finns flera disputerade professorer i miljön. Bland huvudhandledarna är könsfördelningen jämn men i miljön är två tredjedelar män.

I ämnesövergripande forskarskolor gäller en väsentlig aspekt av forskarutbildningsmiljöns kvalitet det utrymme som ges doktorandens eget forskarutbildningsämne. Därtill kommer att det i utbildningar med små doktorandgrupper kan vara problematiskt att säkerställa en hög kvalitet i de bedömningar som görs i samband med antagning, utbildning och examination, särskilt där det saknas tydliga, verbaliserade kvalitetskriterier, vilket delvis är fallet inom det konstnärliga området. Smala problemområden kan dessutom leda till att jävssituationer uppstår. Sedan 2006 har söktrycket ökat starkt både antalsmässigt och geografiskt och utbildningen har antagit en mer internationell karaktär, både vad gäller sökande, handledare och bedömare. Den internationellt färgade miljön innebär enligt lärosätets företrädare att inhemska och utländska sökandes respektive doktoranders prestationer granskas utifrån olika perspektiv (konstnärligt och forskningsmässigt) av internationella bedömare. Vid slutseminarier anlitas ofta två till tre bedömare för att säkerställa en relevant bedömning (vilket också är etablerad praxis i flera vetenskapliga forskarutbildningar). Enligt information från lärosätetsföreträdare vid intervjuerna kompenserar detta för avsaknaden av tydligt beskrivna kvalitetskriterier, vilket framstår som relevant i den nuvarande situationen.

En stor utmaning väntar emellertid om söktrycket minskar. Då är det desto viktigare att kunna åberopa tydliga kvalitetskriterier för att fortsatt säkerställa likvärdig bedömning både vid antagningen, under utbildningen och vid den avslutande examinationen.

Den fakultetsinterna samverkan är väsentlig för doktorandernas psykosociala miljö. Detta är särskilt viktigt med tanke på att både doktorander, handledare och undervisande lärare är professionellt väl etablerade på sina respektive konstnärliga profilområden (för att antas krävs enligt den allmänna studieplanen "gedigen konstnärlig erfarenhet på professionell nivå"), vilket ofta medför att några av dem befinner sig på andra platser än i Göteborg. Samordning av tider för gemensamma aktiviteter har därför stor betydelse för att säkerställa en god psykosocial miljö som också kan ge goda förutsättningar för hög kvalitet i utbildningens kärnverksamheter (se även avsnittet om internt kvalitetsarbete). Aktiv medverkan i olika typer av nätverk utgör också en viktig del av den psykosociala miljön. Detta förutsätter i sin tur goda relationer mellan doktorand och handledare, eftersom doktorander i stor utsträckning är beroende av att deras handledare ger dem tillträde till internationella nätverk som är väsentliga för just deras specifika intresseområden. Detta belyser det stora ansvar som handledare har, inte minst för att tidigt uppmärksamma om doktorandens planerade utbildningsmål är det mest relevanta eller om hen bör överväga att byta studieinriktning, samt att planera konstruktivt för detta, även om det innebär ett handledarbyte. Som tidigare framhållits är det viktigt att säkerställa att alla doktorander får likvärdiga möjligheter. Knutet till detta är motsvarande utmaning för utbildningsledningen, att tidigt uppmärksamma problem i relationerna doktorand-handledare för att säkerställa att alla doktorander har en god utbildningsmiljö för arbetet med sina forskningsprojekt och att de har goda förutsättningar att använda studietiden som är avsedd för dessa på ett konstruktivt sätt.

Antagningskravet, en "gedigen konstnärlig erfarenhet på professionell nivå", har som konsekvens, dels att doktorandgruppen representerar en hög, relevant kompetensnivå, dels att doktoranderna har en genomsnittligt högre ålder än vad som är brukligt i många andra forskarutbildningar och dels att ålderskillnaderna mellan doktoranderna kan variera mycket. Det råder en jämn könsfördelning. Sammantaget ger detta doktorandgruppen goda förutsättningar att på positiva sätt bidra till en god utbildningsmiljö.

Den sammantagna bedömningen är att forskarutbildningsmiljön är av god kvalitet och tillräcklig omfattning, mycket tack vare samverkan med den fakultetsgemensamma forskarskolan.

Internt kvalitetsarbete

Bedömning med motivering: Lärosätets interna kvalitetsarbete har resulterat i en väl strukturerad organisation för kvalitetssäkring med tydlig ansvarsfördelning både mellan institutions- och fakultetsnivå och mellan olika individuella uppdragsområden (jämför förra avsnittet). Positivt är till exempel kvalitetssäkringen genom att en doktorandexaminator godkänner individuella studieplaner, närvarar vid etappseminarier och godkänner ansökan om att disputera. Detta innebär att det finns en formaliserad intern kvalitetssäkring av det konstnärliga forskningsprojektet, vilket är mycket positivt. Kvalitetsarbetet har också bidragit till en utveckling av allt mer detaljerade individuella studieplaner som underlag för de årliga uppföljningarna av doktorandernas prestationer.

Av självvärderingen framgår att det är forskarskolans styrgrupp som har ansvaret för att säkerställa kvaliteten på baskurserna. Det framgår även att kursuppgifterna dels ska säkerställa en bredd i doktorandernas kunskap, dels ska ge doktoranderna möjlighet att fördjupa sig inom sina respektive forskningsområden. Doktoranderna uppmanas också att lämna in skriftliga utvärderingar som tas i beaktande för fortsatt kursutveckling.

Den för konstnärlig forskarutbildning utvecklade strukturen med processinriktad handledning under den tidigare delen och produktinriktad handledning under den senare delen av utbildningen är väsentlig för att säkerställa en god kvalitet i form av tydlig progression under utbildningen.

Strukturen för doktorandrepresentation är tillfredsställande (se också avsnittet om doktorandperspektivet). På varje institution utses en representant till doktorandrådet, som i sin tur utser representanter i olika organ. Tid som representant kompenseras med förlängd studietid, vilket är positivt.

I självvärderingen uppmärksammas utmaningen i att fler anställda disputerade lärare ska bli docenter, det vill säga forska och publicera sig. För att nå detta mål har en ny professor anställts med uppdrag att stödja både doktorander och postdoktorer för att öka publiceringsfrekvensen i kollegiet.

Som exempel på utmaningar i det planerade fortsatta kvalitetsarbetet konstateras i självvärderingen att måluppfyllelsen behöver säkerställas ytterligare. Enligt planen ska därför examensmålen integreras bättre i den allmänna studieplan och de individuella studieplanerna. Det ska också säkerställas att handledare inkluderar målen i sin handledning och att diskutanter vid etapp- och slutseminarier inkluderar målen i sina bedömningar samt redovisar detta i sina omdömen. En förutsättning för att en sådan åtgärd ska ha önskad effekt är emellertid att det finns tydliga kriterier

som kopplar till examensmålen för filosofie respektive konstnärlig doktorsexamen. Det är också viktigt att dessa kriterier är beskrivna på sådant sätt att skillnaderna mellan examensmålen framgår tydligt för dem som kan tänkas medverka i den internationellt präglade miljö som utbildningsvarianterna tillsammans utgör, inklusive såväl kontinuerligt deltagande doktorander, lärare och handledare som tillfälligt medverkande externa föreläsare och bedömare (se också avsnittet om forskarutbildningsmiljöns omfattning och kvalitet).

Den sammantagna bedömningen är att det interna kvalitetsarbetet fungerar väl.

Arbetslivsperspektiv

Bedömning med motivering: Ur ett arbetslivsperspektiv är frågorna om musikkonstens förhållande till det omgivande samhället centrala. Dessa frågor är i sin tur beroende av vilken musikestetisk grundsyn som forskaren i fråga bygger sitt arbete på. Det är därför väsentligt att utbildningen omfattar strategier för att doktoranderna ska medvetandegöra, diskutera och problematisera olika estetiska synsätt. Såväl vetenskapliga som konstnärliga forskare bör kunna förklara den utforskande dimensionen för omvärlden på ett övergripande plan.

I den allmänna studieplanen ställs krav på medvetenhet om forskningens roll i samhället och människors ansvar för hur den används samt på att förmågan att uttrycka sig inom och utom forskarmiljön utvecklas. Förmågan att kommunicera på ett relevant sätt gentemot den icke-akademiska världen och den allmänna kulturdebatten skulle kunna få ett större fokus i utbildningen. Detta gäller även allmängiltiga frågeställningar och aktuella samhällsfrågor. På så sätt kan utbildningen tydligare motivera sin plats i samhället och visa på nyttan av de forskningsresultat verksamheten skapar.

Den arbetsmarknad som nämns i självvärderingen är i stor utsträckning inom akademien och fortsatt arbete som konstnär. Lärosätet menar i sitt svar på det preliminära yttrandet att arbetslivsperspektivet är väl tillgodosett i utbildningen. Bedömargruppen noterar detta men kommentarerna har inte föranlett någon ny bedömning.

Av självvärderingen framgår att doktoranderna har möjlighet att läsa högskolepedagogik inom tjänsten, vilket innebär att de kan läsa upp till och med 15 högskolepoäng i högskolepedagogik och få förlängning av sina tjänster med 15 arbetsdagar per fempoängskurs, vilket är positivt. I självvärderingen nämns även andra kurser, till exempel i språk, ledarskap och projektledning. Det är dock oklart i vilken utsträckning doktoranderna går dessa kurser. Med tanke på kursernas betydelse för doktorandernas framtida arbetsliv ser bedömargruppen det som önskvärt att detta uppmärksammas mer.

Den sammantagna bedömningen är att arbetslivsperspektivet inom utbildningen behöver utvecklas, även om här också finns goda förutsättningar i form av kurser med arbetslivsanknytning.

Doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: Doktoranderna har en bra försörjning genom anställning eller som samverkansdoktorand. I självvärderingen lyfts institutionens förbättrade förutsättningar för att finansiera forskarutbildning fram som en positiv bakgrundsfaktor för utbildningsmiljön. Lärosätets



riktlinjer för försörjning motsvarar etablerad praxis: doktorandanställning respektive samverkansavtal med annan (extern) finansiär för doktorandens forskarstudier. Utbildningsbidrag tillämpas inte. För varje doktorand finns driftsmedel som kan utnyttjas till exempel för extern konferensmedverkan eller för vistelse vid ett annat lärosäte under en avgränsad tid av utbildningen. Detta innebär att institutionen erbjuder doktoranderna goda ekonomiska förutsättningar för forskarutbildningen i musikalisk gestaltning. Doktoranderna har även god tillgång till arbetsrum och dator.

Väl etablerade rutiner för återkommande medarbetarsamtal ger goda förutsättningar för att uppmärksamma och åtgärda problem på ett tidigt stadium. Rutinerna för handledarbyte är tydliga och bidrar på ett konstruktivt sätt till att avdramatisera detta: Forskningsamordnaren lotsar doktoranden genom bytet, vilket kan innebära en balansgång. Beslut om handledarbyte tas av prefekten.

Doktoranderna har goda möjligheter att påverka processer gällande utbildningen, dock finns det för närvarande ingen doktorand representerad i doktorandrådet. Doktoranderna kan delvis påverka kursutbudet och de får bra återkoppling på sina kursutvärderingar. Samverkan med masterutbildningen kan utökas så att doktoranderna kan utveckla sina undervisningskompetenser.

Det finns en bra strävan inom institutionen att bygga upp en större doktorandgrupp och att få en större kritisk massa. Som tidigare framhållits är doktorandgruppen liten men den fakultetsgemensamma forskarskolan gör att det ändå finns en god forskarutbildningsmiljö för doktoranderna. Doktorandgruppen är, liksom utbildningen, internationellt inriktad. Det finns goda möjligheter för doktoranderna till deltagande i konferenser.

Den sammantagna bedömningen är att doktorandperspektivet är väl tillgodosett i utbildningen.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Förutsättningarna för att doktoranderna ska uppnå bred kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inklusive om konstnärliga forskningsmetoder, bedöms som goda, även om otidigheter i forskarutbildningen mot filosofi respektive konstnärlig doktorsexamen väcker frågor. Förutsättningarna är även goda för att lärosätet ska kunna säkerställa att doktoranderna utvecklar förmågan att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade konstnärliga uppgifter inom givna tidsramar; förmågan att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i olika sammanhang, samt att bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande. Dock ser bedömarna en utmaning i att ha översiktligt kunnande om olika metoder i ett mångdisciplinärt område.

Bedömarna anser även att förutsättningarna är goda för att lärosätet ska kunna säkerställa att doktoranderna når intellektuell självständighet, konstnärlig integritet och förmåga att visa forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Bedömningen är densamma när det gäller att uppnå fördjupad insikt om konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Forskarutbildningsmiljön bedöms vara av god kvalitet och tillräcklig omfattning, mycket tack vare samverkan med den fakultetsgemensamma forskarskolan.

Det interna kvalitetsarbetet är välstrukturerat och inkluderar konstruktiva initiativ till utveckling.

Arbetslivsperspektivet skulle i högre grad behöva uppmärksammas inom utbildningen. Här ser bedömargruppen en viktig utvecklingspotential.

Doktorandperspektivet tillgodoses väl men doktorandgruppen behöver växa.

Sammanfattningsvis är utbildningens styrkor det välstrukturerade utbildningsupplägget och det välutvecklade interna kvalitetsarbetet. En central utmaning ligger i konsekvenserna av valet att behålla stor flexibilitet både på ett generellt och på ett individuellt plan, att integrera två utbildningsvarianter som leder mot en filosofi respektive en konstnärlig doktorsexamen, och att ge doktorander möjligheten att under pågående utbildning byta studieinriktning genom att växla från den ena utbildningsvarianten till den andra. Utmaningen är desto mer påtaglig eftersom det både av lärosätets självvärdering och av intervjuerna framgår att tryggheten i att erbjuda hög kvalitet grundar sig i de mångåriga erfarenheterna av att bedriva forskarutbildning som leder till filosofi doktorsexamen.

Det är angeläget att lärosätet tar sig an utmaningen ovan för att förebygga att den flexibilitet som kan ses som en fördel skulle kunna medföra att forskarutbildningen mot filosofi respektive konstnärlig doktorsexamen förlorar sin särart.

Den sammantagna bedömningen är att utbildningen håller en hög kvalitet.

Datum

2016-04-12

Lärosäte:	Göteborgs universitet
Forskarutbildningsämne:	Musikalisk gestaltning
Examen:	konstnärlig doktorsexamen

Högskolan för scen och musik noterar med tillfredsställelse att bedömargruppen funnit att utbildning på forskarnivå i musikalisk gestaltning håller hög kvalitet. De kommentarer och påpekanden som gjorts kommer att bidra till att ytterligare förstärka kvaliteten i vår forskarutbildning. Nedan bemöter vi några av de kritiska kommentarer som bedömargruppen lämnat.

Vi väljer att lämna identiska svar för de två forskarutbildningar som utvärderas: musikalisk gestaltning – doktorsexamen och musikalisk gestaltning – konstnärlig doktorsexamen. Anledningen är att dessa två examina är så sammanvävda att det är svårt att skilja ut skillnader, fr.a. i de avsnitt vi valt att kommentera.

Doktorandernas måluppfyllelse – Kunskap och förståelse

UKÄ: *Självvärderingen indikerar att lärosätet erbjuder goda förutsättningar för att doktoranderna ska utveckla bred kunskap och förståelse inom området, inklusive om vetenskaplig metodik. Bland annat erbjuds det fyra fakultetsgemensamma baskurser à 7,5 högskolepoäng, som examineras utifrån lärandemål som på olika vis behandlar aspekter av kunskap och förståelse inom forskningsområdet. Dessutom inbjuds aktiva konstnärer som experter vid seminarier, och symposier anordnas med föreläsare från forskarsamhället. Förutom de fakultetsgemensamma baskurserna uppges även att ytterligare ett obligatoriskt kurspaket på 30 högskolepoäng finns på förslag från institutionen. Tillsammans skulle i så fall sammanlagt 60 högskolepoäng utgöras av obligatoriska kurser, vilket för vissa doktorander kan innebära att samtliga lästa kurser utgörs av de obligatoriska kurspaketen – eftersom kursdelarna enligt den allmänna studieplanen ska utgöra 60–90 högskolepoäng. Det saknas dock här tydlighet om hur lärosätet förhåller sig till fördelar respektive eventuella nackdelar med denna modell. Detta är viktigt med tanke på områdets mångdisciplinära karaktär. Eftersom doktoranderna i musikalisk gestaltning kan välja att studera mot en filosofi eller en konstnärlig doktorsexamen, kan behoven inom de olika utbildningsvarianterna se olika ut.*

Vår kommentar

En fördel med vår modell är att de obligatoriska baskurserna ser till att alla doktorander uppfyller en del av examensmålen genom dem, dessutom ger modellen doktoranderna frihet och möjlighet att välja till kurser inom spannet 60 – 90 Hp utöver de obligatoriska.

Hur många kurser doktoranderna sedan tar utöver de obligatoriska baskurserna har då att göra med individuella behov och projekt snarare än examensinriktning. En nackdel

är att opponenter inte alltid tar hänsyn till att storlek på kursdel påverkar storleken på avhandling respektive dokumenterat konstnärligt projekt.

UKÄ: *De övergripande inslagen som gäller kunskap och förståelse i den allmänna studieplanen indikerar huvudsakligen god överensstämmelse med de avsnitt i självvärderingen som berör motsvarande delar. Många av de lokala formuleringar som gjorts i relation till de nationella målen framstår som genomtänka och relevanta. Det kan dock noteras att det i den allmänna studieplanen som avser filosofie doktorsexamen saknas tydlighet om utbildningens relation till den vetenskapliga dimensionen, eftersom begreppet "vetenskap" förekommer endast två gånger under de ämnesspecifika respektive fakultetsgemensamma målen. Dessutom används begreppet "metod" endast i bemärkelsen metodologi i allmänhet, vetenskaplig metod specificeras inte. Detta innebär en kontrast till formuleringar i de nationella examensmålen, där den vetenskapliga dimensionen tydligt betonas. Med tanke på att det finns en parallell allmän studieplan för utbildningen till konstnärlig doktorsexamen väcks frågor om hur ett vetenskapligt förhållningssätt genomsyrar utbildningen till filosofie doktor, samt om graden av tydlighet i skillnaden mellan de två varianterna.*

Vår kommentar

Vi vill påpeka att båda examina är konstnärliga i så måtto att doktoranden i första hand forskar genom konstnärligt arbete, och som vi skriver i vår självvärdering:

Under forskarutbildningen tränar doktoranden sin färdighet och förmåga att självständigt finna, applicera och/eller utveckla metoder som är adekvata för det aktuella projektets problemställning.Handledarna har alltså en delikat uppgift att guida doktoranderna i att välja, utveckla och använda adekvata konstnärliga och vetenskapliga metoder.

Vi menar alltså att det i första hand är doktorandens individuella projekt som styr val av metodik och inte sällan är metodutveckling en del av forskningsprojektet, och som det påpekas har handledarna en ibland svår uppgift att guida doktoranden i detta arbete.

Doktorandernas måluppfyllelse – Färdighet och förmåga

Inga kommentarer

Doktorandernas måluppfyllelse – Värderingsförmåga och förhållningssätt

Inga kommentarer

Forskarutbildningsmiljöns omfattning och kvalitet

UKÄ: [...] *Därtill kommer att det i utbildningar med små doktorandgrupper kan vara problematiskt att säkerställa en hög kvalitet i de bedömningar som görs i samband med antagning, utbildning och examination, särskilt där det saknas tydliga, verbaliserade kvalitetskriterier, vilket delvis är fallet inom det konstnärliga området. Smala problemområden kan dessutom leda till att jävssituationer uppstår. Av*

intervjuerna framgår att denna typ av problem har förekommit fram till 2006, eftersom de sökande då kom från Göteborgs universitet (internt).

Vår kommentar

Det är ett sakfel att doktorander på institutionen fram t.o.m. antagningen 2006 var internt rekryterade. Av de totalt tio doktorander som började sin forskarutbildning fram till och med år 2006 var tre stycken anställda på institutionen, två tidigare studenter och resterande externa. Från och med antagningen år 2008 har ingen intern (varken anställd eller f.d. student) doktorand antagits.

Internt kvalitetsarbete

Inga kommentarer

Arbetslivsperspektiv

UKÄ: Ur ett arbetslivsperspektiv är frågorna om musikkonstens förhållande till det omgivande samhället centrala. Dessa frågor är i sin tur beroende av vilken musikestetisk grundsyn som forskaren i fråga bygger sitt arbete på. Det är därför väsentligt att utbildningen omfattar strategier för att doktoranderna ska medvetandegöra, diskutera och problematisera olika estetiska synsätt. Såväl vetenskapliga som konstnärliga forskare bör kunna förklara den utforskande dimensionen för omvärlden på ett övergripande plan.

I den allmänna studieplanen ställs krav på medvetenhet om forskningens roll i samhället och människors ansvar för hur den används samt på att förmågan att uttrycka sig inom och utom forskarmiljön utvecklas. Förmågan att kommunicera på ett relevant sätt gentemot den icke- akademiska världen och den allmänna kulturdebatten skulle kunna få ett större fokus i utbildningen. Detta gäller även allmängiltiga frågeställningar och aktuella samhällsfrågor. På så sätt kan utbildningen tydligare motivera sin plats i samhället och visa på nyttan av de forskningsresultat verksamheten skapar.

Vår kommentar

Vid seminarier, symposier och kurser såväl inom institutionen som vid den konstnärliga fakulteten tränas doktoranderna att diskutera och problematisera olika estetiska och vetenskapliga synsätt i relation till etiska och samhällsliga perspektiv. Detta är också tydligt framskrivet i den allmänna studieplanen: *Utbildning på forskarnivå vid konstnärlig fakultet ska även utveckla doktorandens kommunikativa och pedagogiska färdigheter vad gäller att uttrycka sig väl i tal och skrift såväl inom som utanför akademiska sammanhang.* I stort sett alla doktorander i musikalisk gestaltning är etablerade aktiva konstnärer redan när de söker forskarutbildning, med verksamhet i olika konstnärliga sammanhang i det omgivande samhället utanför akademien. Denna verksamhet utgör oftast basen för deras forskning och en verksamhet som fortsätter under och efter forskarutbildningstiden. Detta kan beskrivas som att doktoranderna verkar och rör sig i ett ekosystem där såväl

institutioner som den omgivande icke-akademiska miljön ingår.¹ Dessutom bedriver de flesta av HSMs alumner någon form av forskning efter avslutad forskarutbildning med stöd av VR eller andra finansierare. Inom dessa projekt är det snarare regel än undantag att forskarna samarbetar med det omgivande "icke-akademiska" samhället och därmed också kommunicerar med detta. Vi anser också att våra doktorander blir tränade i, och har god förmåga, att förklara den utforskande dimensionen för omvärlden på ett övergripande plan. Den direkta samhällsliga nyttan kan variera; vissa projekt kan jämföras med grundforskning som snarare producerar ny kunskap och nya insikter som andra utövare (peers) inom respektive område kan bruka, medan andra projekt direkt producerar och tillgängliggör ny kunskap för en bredare grupp.

UKÄ: Den arbetsmarknad som nämns i självvärderingen är i stor utsträckning inom akademien och fortsatt arbete som konstnär. Tendensen är att filosofie doktorsexamen leder till forskning och undervisning inom akademien, och konstnärlig doktorsexamen leder till fortsatt konstnärligt arbete. I intervjun med lärosätet framgår att det fortfarande i en del sammanhang anses att filosofie doktorsexamen har högre status.

Vår kommentar

Utifrån den kunskap och erfarenhet vi har på konstnärliga fakulteten går det inte att säga vilken av de två examina som i högre grad leder till anställning inom akademien respektive fortsatt konstnärligt arbete. Det finns exempel åt båda håll. Vad gäller status hos respektive examen vill lärosätet här förtydliga att vi inom institutionen värderar båda examina statusmässigt lika.

UKÄ: Av självvärderingen framgår att doktoranderna har möjlighet att läsa högskolepedagogik inom tjänsten, vilket innebär att de kan läsa upp till och med 15 högskolepoäng i högskolepedagogik och få förlängning av sina tjänster med 15 arbetsdagar per fempoängskurs, vilket är positivt. I självvärderingen nämns även andra kurser, till exempel i språk, ledarskap och projektledning. Det är dock oklart i vilken utsträckning doktoranderna går dessa kurser. Med tanke på kursernas betydelse för doktorandernas framtida arbetsliv ser bedömargruppen det som önskvärt att detta uppmärksammas mer.

Den sammantagna bedömningen är att arbetslivsperspektivet inom utbildningen behöver utvecklas, även om här också finns goda förutsättningar i form av kurser med arbetslivsanknytning.

Vår kommentar

Institutionen ställer sig frågande till vad bedömargruppen här menar med framtida arbetsliv. Forskarutbildningen i musikalisk gestaltning utbildar forskare som förväntas arbeta som forskare. Oavsett om de blir tillsvidareanställda vid en institution och/eller verkar som frilansande konstnärer fortsätter de flesta alumni inom ämnet att forska efter avslutad doktorandutbildning, givet att de erhåller

¹ Henrik Frisk vid konferensen ArtSearch i Hamburg 20160408

forskningsmedel. Institutionen informerar doktoranderna att GU erbjuder olika kurser inom t.ex. ledarskap och projektledning, men det är upp till doktoranderna själva, i samråd med sina handledare och studierektor, att avgöra dessa kursers relevans för respektive doktorands individuella forskningsprojekt och planerad verksamhet efter examen. För de doktorander som så önskar finns möjlighet att undervisa upp till 20 % under utbildningstiden och för att få göra detta krävs genomgången högskolepedagogisk kurs 1.

Doktorandperspektiv

Inga kommentarer

Samlat omdöme

UKÄ: En central utmaning ligger i konsekvenserna av valet att behålla stor flexibilitet både på ett generellt och på ett individuellt plan, att integrera två utbildningsvarianter som leder mot en filosofi respektive en konstnärlig doktorsexamen, och att ge doktorander möjligheten att under pågående utbildning byta studieinriktning genom att växla från den ena utbildningsvarianten till den andra. Utmaningen är desto mer påtaglig eftersom det både av lärosätets självvärdering och av intervjuerna framgår att tryggheten i att erbjuda hög kvalitet grundar sig i de mångåriga erfarenheterna av att bedriva forskarutbildning som leder till filosofi doktorsexamen.

Vår kommentar

Institutionen är medveten om denna utmaning som bedömargruppen påtalar. För närvarande pågår en diskussion inom konstnärliga fakulteten om att tydligare definiera skillnader, fr.a. vad gäller examinering, av de två examina.

Det vi mest reagerar på i bedömargruppens skrivning är: *Arbetslivsperspektivet skulle i högre grad behöva uppmärksammas inom utbildningen. Här ser bedömargruppen en viktig utvecklingspotential. Vi anser som tidigare påpekats att vi i tillräcklig grad uppmärksammar arbetslivsperspektivet, möjligen har bedömargruppen och institutionen olika syn på vad arbetslivsperspektiv är i det här sammanhanget.*

Datum

2016-04-12

Lärosäte:	Göteborgs universitet
Forskarutbildningsämne:	Musikalisk gestaltning
Examen:	doktorsexamen

Högskolan för scen och musik noterar med tillfredsställelse att bedömargruppen funnit att utbildning på forskarnivå i musikalisk gestaltning håller hög kvalitet. De kommentarer och påpekanden som gjorts kommer att bidra till att ytterligare förstärka kvaliteten i vår forskarutbildning. Nedan bemöter vi några av de kritiska kommentarer som bedömargruppen lämnat.

Vi väljer att lämna identiska svar för de två forskarutbildningar som utvärderas: musikalisk gestaltning – doktorsexamen och musikalisk gestaltning – konstnärlig doktorsexamen. Anledningen är att dessa två examina är så sammanvävda att det är svårt att skilja ut skillnader, fr.a. i de avsnitt vi valt att kommentera.

Doktorandernas måluppfyllelse – Kunskap och förståelse

UKÄ: *Självvärderingen indikerar att lärosätet erbjuder goda förutsättningar för att doktoranderna ska utveckla bred kunskap och förståelse inom området, inklusive om vetenskaplig metodik. Bland annat erbjuds det fyra fakultetsgemensamma baskurser à 7,5 högskolepoäng, som examineras utifrån lärandemål som på olika vis behandlar aspekter av kunskap och förståelse inom forskningsområdet. Dessutom inbjuds aktiva konstnärer som experter vid seminarier, och symposier anordnas med föreläsare från forskarsamhället. Förutom de fakultetsgemensamma baskurserna uppges även att ytterligare ett obligatoriskt kurspaket på 30 högskolepoäng finns på förslag från institutionen. Tillsammans skulle i så fall sammanlagt 60 högskolepoäng utgöras av obligatoriska kurser, vilket för vissa doktorander kan innebära att samtliga lästa kurser utgörs av de obligatoriska kurspaketen – eftersom kursdelarna enligt den allmänna studieplanen ska utgöra 60–90 högskolepoäng. Det saknas dock här tydlighet om hur lärosätet förhåller sig till fördelar respektive eventuella nackdelar med denna modell. Detta är viktigt med tanke på områdets mångdisciplinära karaktär. Eftersom doktoranderna i musikalisk gestaltning kan välja att studera mot en filosofi eller en konstnärlig doktorsexamen, kan behoven inom de olika utbildningsvarianterna se olika ut.*

Vår kommentar

En fördel med vår modell är att de obligatoriska baskurserna ser till att alla doktorander uppfyller en del av examensmålen genom dem, dessutom ger modellen doktoranderna frihet och möjlighet att välja till kurser inom spannet 60 – 90 Hp utöver de obligatoriska.

Hur många kurser doktoranderna sedan tar utöver de obligatoriska baskurserna har då att göra med individuella behov och projekt snarare än examensinriktning. En nackdel

är att opponenter inte alltid tar hänsyn till att storlek på kursdel påverkar storleken på avhandling respektive dokumenterat konstnärligt projekt.

UKÄ: *De övergripande inslagen som gäller kunskap och förståelse i den allmänna studieplanen indikerar huvudsakligen god överensstämmelse med de avsnitt i självvärderingen som berör motsvarande delar. Många av de lokala formuleringar som gjorts i relation till de nationella målen framstår som genomtänka och relevanta. Det kan dock noteras att det i den allmänna studieplanen som avser filosofie doktorsexamen saknas tydlighet om utbildningens relation till den vetenskapliga dimensionen, eftersom begreppet "vetenskap" förekommer endast två gånger under de ämnesspecifika respektive fakultetsgemensamma målen. Dessutom används begreppet "metod" endast i bemärkelsen metodologi i allmänhet, vetenskaplig metod specificeras inte. Detta innebär en kontrast till formuleringar i de nationella examensmålen, där den vetenskapliga dimensionen tydligt betonas. Med tanke på att det finns en parallell allmän studieplan för utbildningen till konstnärlig doktorsexamen väcks frågor om hur ett vetenskapligt förhållningssätt genomsyrar utbildningen till filosofie doktor, samt om graden av tydlighet i skillnaden mellan de två varianterna.*

Vår kommentar

Vi vill påpeka att båda examina är konstnärliga i så måtto att doktoranden i första hand forskar genom konstnärligt arbete, och som vi skriver i vår självvärdering:

Under forskarutbildningen tränar doktoranden sin färdighet och förmåga att självständigt finna, applicera och/eller utveckla metoder som är adekvata för det aktuella projektets problemställning.Handledarna har alltså en delikat uppgift att guida doktoranderna i att välja, utveckla och använda adekvata konstnärliga och vetenskapliga metoder.

Vi menar alltså att det i första hand är doktorandens individuella projekt som styr val av metodik och inte sällan är metodutveckling en del av forskningsprojektet, och som det påpekas har handledarna en ibland svår uppgift att guida doktoranden i detta arbete.

Doktorandernas måluppfyllelse – Färdighet och förmåga

Inga kommentarer

Doktorandernas måluppfyllelse – Värderingsförmåga och förhållningssätt

Inga kommentarer

Forskarutbildningsmiljöns omfattning och kvalitet

UKÄ: [...] *Därtill kommer att det i utbildningar med små doktorandgrupper kan vara problematiskt att säkerställa en hög kvalitet i de bedömningar som görs i samband med antagning, utbildning och examination, särskilt där det saknas tydliga, verbaliserade kvalitetskriterier, vilket delvis är fallet inom det konstnärliga området. Smala problemområden kan dessutom leda till att jävssituationer uppstår. Av*

intervjuerna framgår att denna typ av problem har förekommit fram till 2006, eftersom de sökande då kom från Göteborgs universitet (internt).

Vår kommentar

Det är ett sakfel att doktorander på institutionen fram t.o.m. antagningen 2006 var internt rekryterade. Av de totalt tio doktorander som började sin forskarutbildning fram till och med år 2006 var tre stycken anställda på institutionen, två tidigare studenter och resterande externa. Från och med antagningen år 2008 har ingen intern (varken anställd eller f.d. student) doktorand antagits.

Internt kvalitetsarbete

Inga kommentarer

Arbetslivsperspektiv

UKÄ: Ur ett arbetslivsperspektiv är frågorna om musikkonstens förhållande till det omgivande samhället centrala. Dessa frågor är i sin tur beroende av vilken musikestetisk grundsyn som forskaren i fråga bygger sitt arbete på. Det är därför väsentligt att utbildningen omfattar strategier för att doktoranderna ska medvetandegöra, diskutera och problematisera olika estetiska synsätt. Såväl vetenskapliga som konstnärliga forskare bör kunna förklara den utforskande dimensionen för omvärlden på ett övergripande plan.

I den allmänna studieplanen ställs krav på medvetenhet om forskningens roll i samhället och människors ansvar för hur den används samt på att förmågan att uttrycka sig inom och utom forskarmiljön utvecklas. Förmågan att kommunicera på ett relevant sätt gentemot den icke- akademiska världen och den allmänna kulturdebatten skulle kunna få ett större fokus i utbildningen. Detta gäller även allmängiltiga frågeställningar och aktuella samhällsfrågor. På så sätt kan utbildningen tydligare motivera sin plats i samhället och visa på nyttan av de forskningsresultat verksamheten skapar.

Vår kommentar

Vid seminarier, symposier och kurser såväl inom institutionen som vid den konstnärliga fakulteten tränas doktoranderna att diskutera och problematisera olika estetiska och vetenskapliga synsätt i relation till etiska och samhällliga perspektiv. Detta är också tydligt framskrivet i den allmänna studieplanen: *Utbildning på forskarnivå vid konstnärlig fakultet ska även utveckla doktorandens kommunikativa och pedagogiska färdigheter vad gäller att uttrycka sig väl i tal och skrift såväl inom som utanför akademiska sammanhang.* I stort sett alla doktorander i musikalisk gestaltning är etablerade aktiva konstnärer redan när de söker forskarutbildning, med verksamhet i olika konstnärliga sammanhang i det omgivande samhället utanför akademien. Denna verksamhet utgör oftast basen för deras forskning och en verksamhet som fortsätter under och efter forskarutbildningstiden. Detta kan beskrivas som att doktoranderna verkar och rör sig i ett ekosystem där såväl

*institutioner som den omgivande icke-akademiska miljön ingår.*¹ Dessutom bedriver de flesta av HSMs alumner någon form av forskning efter avslutad forskarutbildning med stöd av VR eller andra finansierare. Inom dessa projekt är det snarare regel än undantag att forskarna samarbetar med det omgivande ”icke-akademiska” samhället och därmed också kommunicerar med detta. Vi anser också att våra doktorander blir tränade i, och har god förmåga, att förklara den utforskande dimensionen för omvärlden på ett övergripande plan. Den direkta samhällsliga nyttan kan variera; vissa projekt kan jämföras med grundforskning som snarare producerar ny kunskap och nya insikter som andra utövare (peers) inom respektive område kan bruka, medan andra projekt direkt producerar och tillgängliggör ny kunskap för en bredare grupp.

UKÄ: Den arbetsmarknad som nämns i självvärderingen är i stor utsträckning inom akademien och fortsatt arbete som konstnär. Tendensen är att filosofie doktorsexamen leder till forskning och undervisning inom akademien, och konstnärlig doktorsexamen leder till fortsatt konstnärligt arbete. I intervjun med lärosätet framgår att det fortfarande i en del sammanhang anses att filosofie doktorsexamen har högre status.

Vår kommentar

Utifrån den kunskap och erfarenhet vi har på konstnärliga fakulteten går det inte att säga vilken av de två examina som i högre grad leder till anställning inom akademien respektive fortsatt konstnärligt arbete. Det finns exempel åt båda håll. Vad gäller status hos respektive examen vill lärosätet här förtydliga att vi inom institutionen värderar båda examina statusmässigt lika.

UKÄ: Av självvärderingen framgår att doktoranderna har möjlighet att läsa högskolepedagogik inom tjänsten, vilket innebär att de kan läsa upp till och med 15 högskolepoäng i högskolepedagogik och få förlängning av sina tjänster med 15 arbetsdagar per fempoängskurs, vilket är positivt. I självvärderingen nämns även andra kurser, till exempel i språk, ledarskap och projektledning. Det är dock oklart i vilken utsträckning doktoranderna går dessa kurser. Med tanke på kursernas betydelse för doktorandernas framtida arbetsliv ser bedömargruppen det som önskvärt att detta uppmärksammas mer.

Den sammantagna bedömningen är att arbetslivsperspektivet inom utbildningen behöver utvecklas, även om här också finns goda förutsättningar i form av kurser med arbetslivsanknytning.

Vår kommentar

Institutionen ställer sig frågande till vad bedömargruppen här menar med framtida arbetsliv. Forskarutbildningen i musikalisk gestaltning utbildar forskare som förväntas arbeta som forskare. Oavsett om de blir tillsvidareanställda vid en institution och/eller verkar som frilansande konstnärer fortsätter de flesta alumni inom ämnet att forska efter avslutad doktorandutbildning, givet att de erhåller

¹ Henrik Frisk vid konferensen ArtSearch i Hamburg 20160408

forskningsmedel. Institutionen informerar doktoranderna att GU erbjuder olika kurser inom t.ex. ledarskap och projektledning, men det är upp till doktoranderna själva, i samråd med sina handledare och studierektor, att avgöra dessa kursers relevans för respektive doktorands individuella forskningsprojekt och planerad verksamhet efter examen. För de doktorander som så önskar finns möjlighet att undervisa upp till 20 % under utbildningstiden och för att få göra detta krävs genomgången högskolepedagogisk kurs 1.

Doktorandperspektiv

Inga kommentarer

Samlat omdöme

UKÄ: En central utmaning ligger i konsekvenserna av valet att behålla stor flexibilitet både på ett generellt och på ett individuellt plan, att integrera två utbildningsvarianter som leder mot en filosofi respektive en konstnärlig doktorsexamen, och att ge doktorander möjligheten att under pågående utbildning byta studieinriktning genom att växla från den ena utbildningsvarianten till den andra. Utmaningen är desto mer påtaglig eftersom det både av lärosätets självvärdering och av intervjuerna framgår att tryggheten i att erbjuda hög kvalitet grundar sig i de mångåriga erfarenheterna av att bedriva forskarutbildning som leder till filosofi doktorsexamen.

Vår kommentar

Institutionen är medveten om denna utmaning som bedömargruppen påtalar. För närvarande pågår en diskussion inom konstnärliga fakulteten om att tydligare definiera skillnader, fr.a. vad gäller examinering, av de två examina.

Det vi mest reagerar på i bedömargruppens skrivning är: *Arbetslivsperspektivet skulle i högre grad behöva uppmärksammas inom utbildningen. Här ser bedömargruppen en viktig utvecklingspotential. Vi anser som tidigare påpekats att vi i tillräcklig grad uppmärksammar arbetslivsperspektivet, möjligen har bedömargruppen och institutionen olika syn på vad arbetslivsperspektiv är i det här sammanhanget.*